

Др ВИДОЈЕ МИЛАДИНОВИЋ -
ванредни професор Правног факултета у Нишу
Др СЛОБОДАНКА КОНСТАНТИНОВИЋ-ВИЛИЋ
доцент Правног факултета у Нишу
Др ВОЈИСЛАВ БУРЂИЋ
доцент Правног факултета у Нишу

UDK 343.915

ФЕНОМЕНОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ КРИМИНА-
ЛИТЕТА МАЛОЛЕТНИЦА
УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Изучавање криминалитета као друштвено негативне појаве (феномена) привлачило је пажњу великог броја теоретичара и научних скупова. Међутим, теорија још увек није утврдила општеприхваћену дефиницију криминалне феноменологије. О појму криминалне феноменологије постоји низ различитих схватања, углавном немачких теоретичара (Gross, Seelig, Grassberger), који су чак истицали већи значај феноменолошких изучавања криминалитета од етиолошких. У југословенској криминолошкој литератури најпотпуније одређивање појма криминалне феноменологије је оно које под криминалном феноменологијом подразумева засебно подручје криминологије које изучава појавне облике, структуру, структуралне промене и динамику криминалитета¹⁾. Полазећи од овако одређеног појма криминалне феноменологије, феноменолошке карактеристике криминалитета малолетница, као једног од могућих типова криминалног понашања малолетних лица, обухватају обим, појавне облике, структуру и динамику криминалитета малолетница. Изучавање овако одређене феноменологије криминалитета малолетница значајно је за ефикасно превентивно деловање у овој области и за сагледавање могућих узрока криминалитета малолетница.

Међутим, треба нагласити да расположиви квантитативни показатељи о обиму, структури и динамици криминалитета малолетница нису довољни за сагледавање свих феноменолошких својстава. Стога је потребно у оквиру феноменолошке анализе криминалитета малолетница пратити и проучавати и низ других показатеља и односа: узраст малолетница и врсте извршених кривичних дела, средства и начине извршења кривичних дела, место и време извршења, стицај, саучесништво, рецидивизам.

Утврђивање тачног обима и учесталости криминалитета малолетница на одређеном подручју и у одређеном временском периоду због непотпуности статистичких података и присуства тзв. „тамне

1) Др Милан Милутиновић: Криминологија, V издање, Савремена администрација, Београд, 1985., с. 161.

бројке криминалитета“, тешко је остварљиво. Свесни свих недостатака једне овакве анализе, покушаћемо да укажемо на неке феноменолошке карактеристике криминалитета малолетних лица женског пола схваћеног у кривичноправном смислу (извршена кривична дела) на територији СФРЈ, СР Србије и на подручјима општинских и окружних судова у Нишу, Лесковцу и Врању: за петогодишњи период (1981—1985).

1. Обим, динамика и структура криминалитета малолетница

У истраживању криминалитета малолетница велики друштвени и криминално-политички значај има утврђивање његовог обима и динамике. Примена одговарајућих метода и средстава у сузбијању криминалитета претпоставља сагледавање његових правих размера. Подаци о порасту, стагнацији или опадању криминалитета указују на ефикасност или неефикасност примене средстава за сузбијање криминалитета, утичу на одређене измене на законодавном плану и служе као основ за извођење закључака о узроцима криминалитета²⁾.

Међутим, приликом утврђивања тачног обима криминалитета малолетница наилази се на низ тешкоћа. Различити методолошки приступи овом проблему (да ли при утврђивању обима криминалитета основна јединица посматрања треба да буде извршено кривично дело или учинилац); различити критеријуми приликом одређивања статистичких јединица посматрања (подаци о поднетим кривичним пријавама, захтевима за покретање поступка и изреченим кривичним санкцијама) и недостатак јединствене статистичке евиденције у овој области знатно отежавају сагледавање и поуздано утврђивање обима криминалитета малолетница и његове динамике. Сем тога, у статистичком евидентирању криминалитета малолетних лица веома ретко се посматрају посебно малолетни извршиоци мушког и женског пола. Већина показатеља о обиму малолетничког криминалитета и структури крив. дела односи се на малолетнике оба пола. Овакво статистичко евидентирање настало је због, у пракси познатог, знатно мањег учешћа малолетних лица женског пола у укупном криминалитету и криминалитету малолетника. На основу расположивих статистичких података може се закључити да је у дужем временском периоду у већини земаља учешће малолетница у вршењу кривичних дела у обиму од 5—11% и да не показује тенденцију повећања³⁾. Према статистичким подацима о криминалитету жена у СР Немачкој 1968: удео осуђених женских лица узраста 14—16 година у укупном криминалитету био је 3,0 а од 16—18 година 3,8; док је удео мушких осуђених лица од 14—16 г. био 20,9 а од 16—18 г. 34,6.⁴⁾ Нека истраживања у нашој земљи за поједина

2) Др Љубиша Лазаревић: Криминалитет малолетника у САП Војводини — обим и динамика, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 1975., IX, с. 72.

3) Статистички годишњак СФРЈ, статистички билтени о малолетничком криминалитету, др Милан Милутиновић, оп. цит.

4) Carl Gustav Cremer: Untersuchungen zur Kriminalität der Frau, Verlag Max Schmidt-Römhild, Lübeck, 1974., s. 125.

подручја, односно републике, такође указују на знатно мање учешће малолетница у вршењу кривичних дела. Тако се приликом истраживања преступништва малолетника у индустријским насељима (1958—1962.) дошло до закључка да је удео малолетних лица женског пола у кривичним делима у изабраним индустријским насељима 10,6% и да је највеће у Марибору (— 18,9%.⁵⁾ Истраживање малолетничког криминалитета у Македонији показује да је у периоду 1953—1965. г. коефицијенат криминалитета малолетница у Македонији био знатно мањи од коефицијента криминалитета малолетника и да криминалитет малолетника расте знатно брже од криминалитета малолетница. У овом истраживању приказани су коефицијенти малолетничког криминалитета за СФРЈ и поједине републике, па се из табеларног прегледа види да је највећи коефицијенат криминалитета малолетница у СФРЈ био 1953. г. — 0,83 а да је највиши коефицијенат криминалитета малолетница у СР Словенији — 1956. износио 2,89.⁶⁾ У периоду 1971—1975. г. на територији САО Косова укупно је регистровано 6.938 малолетних учинилаца кривичних дела а од тога само 153 женских лица. У процентима за сваку од анализираних година учешће женских лица било је најмање 11%, највише 26% а за свих пет година 22%.⁷⁾

Већ смо истакли да се обим криминалитета малолетница може посматрати анализом три врсте података — о кривичним пријавама, захтевима за покретање поступка и изреченим кривичним санкцијама (оптужења и осуде према терминологији у статистичким билтенима). Сваки од ових података има релативну вредност о обиму криминалитета малолетница: Судска статистика о изреченим кривичним санкцијама најизвеснија је у погледу постојања извршеног кривичног дела, али је истовремено и најнепоузданија у погледу утврђивања тачног обима криминалитета. Овом статистиком нису обухваћени случајеви када није поднет захтев за покретање припремног поступка иако је малолетница извршила кривично дело; затим, када веће за малолетнике одлучи да се против малолетнице не покрене поступак иако постоји захтев; када јавни тужилац стави предлог за обуставу поступка ако у току припремног поступка нађе да нема основа за вођење поступка према малолетници или када веће за малолетнике обуставља поступак јер налази да није целесходно изрећи ни казну ни васпитну меру. Стога прихватимо схватање већ изложено у криминолошкој литератури⁸⁾ да се само комбиновањем и упоређивањем свих наведених индикатора (показатеља) може доћи до приближно реалне слике о обиму кримина-

5) Др Александар Тодоровић, др Ж. Јовановић, др Д. Лазаревић, др Д. Кадембер, Ж. Јашовић, М. Петровић, И. Игњатовић: Преступништво малолетника у индустријским насељима, Институт за криминолошка и криминалистичка истраживања, Београд, 1966., с. 29.

6) Мр Љупчо Арнаудовски: Повоениот малолетнички криминалитет во Македонија, Институт за социолошки и политичко-правни истражувања, Скопје, 1972., с. 62, 63.

7) Веселъ Латифи: Структура учинилаца и својства малолетничке делинквенције на Косову, 13. мај, бр. 6, 1976.

8) Др Жарко Јашовић: Криминологија малолетничке делинквенције, Научна књига, Београд, 1983, с. 103; др Љубиша Лазаревић, оп. цит., с. 73.

Број поднетих кривичних пријава, захтева за покретање по
ступка и малолетница према којима су изречене кривичне
санкције у СФРЈ (1982—1985)*

Табела I

Година	Кривична пријава	Поступак није покренут	Захтев за покретање припремног поступка	Обустава, припремног поступак	Прецедент за кривичне санкције	Обустава кривичног поступак	Изречене кривичне санкције	Укупно	према захтев захтев према захтев према захтев	према из санкци к приј к приј	према из санкци к приј	О д н о с						
													према захтев према захтев према захтев					
1982.	М	11592	2077	17,9	9515	82,1	2273	23,9	7242	76,1	1768	25,3	5226	74,7	6994	82,1	54,9	45,1
	Ж	1095	241	22,0	854	78,0	186	21,8	668	78,2	147	23,6	477	76,4	624	78,0	55,8	43,6
1983.	М	11530	1911	16,6	9619	83,4	2223	23,1	7396	76,9	1929	22,7	6556	77,3	8485	83,4	68,1	56,9
	Ж	1055	220	20,9	835	79,1	199	23,8	636	76,2	164	22,3	573	77,7	737	79,1	68,6	54,3
1984.	М	12786	2095	16,4	10691	83,6	2717	25,4	7974	74,6	2162	24,5	6663	75,5	8825	83,6	62,3	52,1
	Ж	1115	225	20,2	890	79,8	228	25,6	662	74,4	173	29,7	583	70,3	756	79,8	65,5	52,3
1985.	М	11978	1990	16,7	9979	83,3	2211	22,2	7768	77,8	2933	23,6	6269	76,4	8202	83,3	62,8	52,3
	Ж	947	174	18,4	773	81,6	183	18,4	590	81,6	136	20,5	526	79,5	662	81,6	68,0	55,5
УКУПНО	М	47886			39804	83,1									83,1	62,1	51,6	
	Ж	4212			3352	79,6									79,6	64,4	51,2	

* Табеле су рађене према подацима из статистичких билтена бр. 1465, 1468, 1466, 1472, 1517, 1514 из 1985. и 1574 из 1978. г.

литета малолетница. Према томе, обим, динамику и структуру криминалитета малолетница посматраћемо у периоду 1982—1985. на територији СФРЈ и СР Србије на основу података о броју кривичних пријава, захтева за покретање припремног поступка и изречених кривичних санкција. Да би анализа била потпунија анализираћемо узорак који обухвата извршена кривична дела и малолетнице према којима је вођен поступак пред већем за малолетнике општинских и окружних судова у Нишу, Лесковцу и Врању.

Подаци из табеле I показују да је у периоду 1982—1985. у СФРЈ криминалитет малолетница према броју кривичних пријава био углавном на истом нивоу. До извесног смањења обима криминалитета дошло је 1985. г. Међутим, број поднетих кривичних пријава зависи од ефикасности органа гоњења у откривању кривичних дела, од тога да ли оштећени жели да поднесе кривичну пријаву (када се ради о тзв. „породичном криминалитету“) и од низа других чинилаца, тако да овај број кривичних пријава не даје сасвим поуздану слику о обиму криминалитета малолетница. Број захтева за покретање припремног поступка мањи је у односу на број поднетих кривичних пријава и то израженије код малолетница него код малолетника. У периоду 1982—1985. према малолетницима је поднето укупно 47.886 кривичних пријава а 39.804 захтева или процентуално 83,1% захтева у односу на број пријава, а према малолетницама 4.212 пријава и 3.352 захтева или 79,6% захтева у односу на број пријава. Ово показује да је принцип опортунитета приликом подношења захтева од стране јавног тужиоца био коришћен у већем обиму код малолетница него код малолетника. Посебно треба указати на диспропорцију између броја захтева за покретање припремног поступка и броја изречених кривичних санкција малолетницама. У периоду 1982—1985. од укупно поднетих 3.352 захтева за покретање припремног поступка у 2.159 случајева (или 64,4%) дошло је до изрицања кривичне санкције. Још је већа диспропорција између кривичних пријава и изречених кривичних санкција код малолетника оба пола. Процент изречених кривичних санкција малолетницима у односу на број кривичних пријава износио је 51,6% а у односу на малолетнице 51,2%, што значи да је кривична санкција извршена свакој другој малолетници према којој је поднета кривична пријава. Постојање одређене разлике између поднетих кривичних пријава, захтева и изречене кривичне санкције према малолетницама разумљиво је када се има у виду да у поступку према малолетницима јавно тужилаштво и веће за малолетнике цене низ околности и чињеница како у вези са извршеним кривичним делом, тако и у вези са личношћу малолетника. Међутим, овако велику диспропорцију свакако би требало отклонити већим усклађивањем у политици сузбијања малолетничког криминалитета између органа гоњења, тужилаштва и судова.

До сличних закључака долази се посматрањем и упоређивањем статистичких података о криминалитету малолетница за СР Србију без аутономних покрајина.

Табела II

Година	Кривич. пријаве 1.	Одлука у поступку пред већем за малолетнике						
		Обуст. пост. 2.	%	Изречена к. санкц. 3.	%	Укупно (2+3)	%	
1982.	М	2723	383	14,1	1255	46,1	1638	60,2
	Ж	249	31	12,4	89	35,7	120	48,2
1983.	М	2519	360	14,3	1209	47,8	1569	62,3
	Ж	244	40	16,4	98	40,2	138	56,6
1984.	М	2866	508	17,7	1387	48,4	1895	66,1
	Ж	303	42	13,9	115	37,9	157	51,8
1985.	М	2554	348	13,6	991	38,8	1339	52,4
	Ж	235	25	10,6	89	37,9	114	48,5
	М	10662	1599	15,0	4842	45,4	6441	60,4
	Ж	1031	138	13,4	391	37,9	529	51,3

Према подацима из табеле II у периоду 1982—1985. у СР Србији број кривичних пријава поднетих према малолетницама износио је укупно 1031, с тим што се не уочавају веће осцилације у погледу повећања односно смањења броја пријава по годинама. Од овог броја кривичних пријава у поступку пред већем за малолетнике изречена је кривична санкција у 391 случају или 37,9%, док је у осталим случајевима поступак обустављен у фази припремног поступка или у току поступка пред већем за малолетнике. Према томе, уочава се још већа диспропорција између поднетих пријава и изречених кривичних санкција од оне која је запажена за СФРЈ.

Поред наведених података који се односе на СФРЈ и СР Србију, посматрали смо број кривичних дела и малолетница према којима је вођен поступак пред већем за малолетнике општинских и окружних судова у Нишу, Лесковцу и Врању за петогодишњи период (1981—1985).

Према подацима из табеле III највише кривичних дела малолетнице су извршиле на подручју Општинског и Окружног суда у Нишу — 47. На овом подручју је и највише малолетница које су вршиле кривична дела — 35. Посматрано по годинама када је вођен поступак пред већем за малолетнике изгледа да су највећи број кривичних дела малолетнице извршиле 1982. године (40) и 1984. године (29). О динамици криминалитета — опадање или порасту по годинама — тешко да могу да се дају сасвим поуздани закључци, јер подаци о броју кривичних дела која су малолетнице у одређеној години извршиле зависе од ефикасности рада суда на предметима малолетница у тој години, а не од датума извршења дела. Тако је могуће да кривично дело буде извршено у једној години, а да се поступак пред већем за малолетнике не води у тој години када је дело извршено. Сем тога, прегледом судских списа и уписника утврђује се да је код малолетница које су вршиле кривична често примењивано начело опортунитета од стране јавног тужиоца и већа за малолетнике па је поступак обустављен. Тако је број непокре-

Табела III

Број кривичних дела и малолетница према којима је вођен поступак пред већем за малолетнике општинских и окружних судова у Нишу, Лесковцу и Врању (1981—1985)

	Општ.		Укупно		1981.		1982.		1983.		1984.		1985.	
	окр. суд.	к. дела	мал.		бр. к. дела	број мал.	бр. к. дела	број мал.	бр. к. дела	број мал.	бр. к. дела	број мал.	бр. к. дела	број дела
Ниш	47	35	4	4	20	9	2	2	5	5	16	15		
Лесковац	43	23	3	3	14	8	5	4	17	5	4	3		
Врање	17	12	2	2	6	4	2	2	8	4	—	—		
Укупно	107	70	9	9	40	21	9	9	29	14	20	18		

нутих припремних поступака и број обустављених поступака процентуално велики у односу на број кривичних пријава. Поступак се обуставља или у фази припремног поступка, који у неким случајевима неоправдано дуго траје, или пред већем за малолетнике најчешће због тога што је малолетница постала пунолетна и није целисходно настављати поступак и применити васпитну меру. Ипак, може се са сигурношћу закључити да је број малолетних извршилаца женског пола према којима је вођен поступак пред већем за малолетнике знатно мањи од броја малолетних извршилаца мушког пола. За петогодишњи период на једном већем подручју (Ниш, Лесковац, Врање) вођен је поступак према 70 малолетница због 107 извршених кривичних дела.

Теоријска објашњења квантитативно мањег криминалитета малолетница су малобројна и свде се на истицање разлике у биопсихичким особинама дечака и девојчица у доба адолесценције (разлике у биопсихичкој снази, хитрости, већој попустљивости девојчица и сл.), као и разликама у друштвено-културном третману једних и других⁹. Мање удео девојчица у криминалитету треба сагледати и кроз идентификацију жена са владајућом традиционалном улогом полова у друштву, као и кроз „акутну кризу у процесу со-

9) D. J. West: The young offender, Copyright dr J. West, 1967, Made and printed in Great Britain, s. 196.

цијализације“.¹⁰ Околина намеће улоге дечаџима и девојџицама већ у периоду детињства и предпубертета. Дечаџима се обрађају са више озбиљности, они су ослобођени кућних послова, њима се много више допушта. Од девојџица се захтева да буду послушне, оне не смеју да се туку, да се пењу по дрвећу, лествама, крововима и што више сазревају све се више потврђује мушка надмоћност¹¹. Ове разлике између дечака и девојџица условљене односом средине уочавају се и када се посматра учешће девојџица у вршењу кривичних дела. Много је више девојџица са „проблематичним“, девијантним понашањем, не толико агресивним колико васпитно запуштеним, него девојџица које врше кривична дела. У неким срединама на релативно мањи број малолетница које врше кривична дела од утицаја су и одређени обичајни и културни феномени патријархалних породица — морални и традиционални оквири према којима је „срамно и недопустиво“ да девојка краде или се неодговорно понаша¹².

Структура криминалитета малолетника има одређене специфичности у односу на криминалитет пунолетних лица. Малолетници врше све врсте кривичних дела као пунолетна лица, али у знатно већем обиму врше кривична дела против имовине. Тако је проценат учешћа малолетника у имовинским кривичним делима у СФРЈ у периоду 1958—1962. био 62,3% а у изабраним индустријским насељима чак 86,3%¹³. Структура пресуђеног криминалитета малолетника у СФРЈ у периоду 1960—1970. такође показује да су малолетници највише вршили кривична дела против имовине — од 70,6% до 87,4% у односу на друга кривична дела.¹⁴ У односу на малолетнице малолетна лица мушког пола чешће се јављају као извршиоци кривичних дела против живота и тела, али и свих осталих врста кривичних дела. Малолетнице знатно више врше кривична дела против имовине него друга кривична дела. Из табеле IV види се да су малолетнице према којима је вођен поступак од укупно 2.780 кривичних дела у периоду 1982—1985. у СФРЈ извршиле 2.380 или 86% кривичних дела против имовине а 400 или 14% осталих кривичних дела.

Слична структура криминалитета која постоји у наведеном периоду на територији Југославије запажа се и на територији Србије без аутономних покрајина. Према подацима из табеле V у периоду 1982—1985. у СР Србији вођен је поступак према 547 малолетница које су извршиле кривична дела. Од тог броја највише је малолетница које су извршиле кривична дела против имовине — укупно 490 или 89,6%, а само 57 или 10,4% малолетница извршило је остала кривична дела. Када се посматра структура осталих кривичних дела извршених од стране малолетница на територији Југо-

10) Gipser Dietlinde: Mädchenkriminalität — Soziale Bedingungen abweichenden Verhaltens, Juventa, München, 1975; Mc David, R. (Mc Candless, B. R.: Psychological aspects of delinquency, in Journal of Criminal Law, Criminology and Police Science, 53 (March 1962) 1—14, cit. prema Hans Claus Leder: Frauen and Mädchenkriminalität, Kriminalistik Verlag, Heidelberg, 1978., s. 32—33.

11) Deutsch Helene: Psihologija žena, Presses Universitaires de France.

12) Весел Латиџи, оп. цит. с. 29.

13) Тодоровић и др., оп. цит. с. 30.

14) Ж. Јашовић, оп. цит. с. 115.

Табела IV

СТРУКТУРА КРИМИНАЛИТЕТА МАЛОЛЕТНИЦА У СФРЈ (1982—1986)
(Малолетнице према којима је вођен поступак)

Год.	Укупно	Живота и тела		Привреде		Друштвене имовине		Приватне имовине		Безбедност јав. саобр.		Јавног реда и пр. саобр.		Слобода и Остала права чов. крив. дела			
		број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
1982	624	26	4,2	3	0,5	211	33,8	328	52,6	9	1,4	30	4,8	7	1,1	10	1,6
1983	737	39	5,3	5	0,7	264	35,8	375	50,9	7	0,9	25	3,4	3	0,4	19	2,6
1984	757	32	4,2	4	0,5	256	33,8	378	49,9	9	1,2	45	5,9	4	0,5	29	3,8
1985	662	33	5,0	4	0,6	260	39,3	308	46,5	4	0,6	22	3,3	8	1,2	23	3,5
Укупно	2780	130	4,7	16	0,6	991	35,6	1389	50,0	29	1,0	122	4,4	22	0,8	81	2,9

Табела V

СТРУКТУРА КРИМИНАЛИТЕТА МАЛОЛЕТНИЦА У СР СРБИЈИ (1982—1986)
(Малолетнице према којима је вођен поступак)

Година	УКУПНО		Живота и тела		Достој. лич. и морала		Привреда		Друштво. имовина		Прив. имовина		Безбед. јавног р. и права саобраћа.		Слободе и Остала к. дела човека	
	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
1982	147	8,8	13	8,8	1	0,7	59	40,1	74	49,0	9	7,4	1	0,7	1	0,7
1983	121	6,9	6	4,9	1	0,8	42	34,7	63	52,1	9	7,4	1	0,8	1	0,8
1984	165	4,2	4	2,4	1	0,6	69	41,8	83	50,3	7	4,2	2	1,2	1	0,6
1985	114	6,5	6	5,3	1	0,9	46	40,3	56	49,1	4	3,5	1	0,9	1	0,9
Укупно	547	5,3	29	5,3	2	0,4	216	39,5	274	50,1	21	3,8	5	0,9	5	0,9

Табела VI

Структура криминалитета малолетница, врсте и број извршених кривичних дела од стране малолетница према којима је вођен поступак на подручју Округних и општинских судова Ниш, Лесковац, Врање (1981—1985)

	1982.			1983.			1984.			1985.			1981—1985.																
	с. крађа	укупно	пок. крађе	с. крађа	укупно	возила	оула мотор.	крађа	така тел.	омогућ. уз. оној. дрота	поврата	убиство	пок. убиства	укупно	с. крађа	крађа	ушкож. јав. саобраћаја	погрешка-вађе на убиство	детета при рођењу	укупно	кривичних дела	укупно	малолет-ница						
Ниш	1	2	1	4	4	15	1	20	1	1	1	2	2	1	2	—	—	—	—	—	5	2	12	1	1	16	47	35	
Леско-вац	1	2	—	3	2	12	—	14	5	—	5	1	13	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	43	23
Врање	—	2	—	2	2	4	—	2	6	1	—	2	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	12
Укупно	2	6	1	9	6	31	3	40	7	1	9	4	18	4	1	1	1	1	1	1	30	6	12	1	1	20	107	70	

Табеле VII и VIII

УЗРАСТ-МАЛОЛЕТНИКА ПРЕМА КОЈИМА ЈЕ ВОЂЕН ПОСТУПАК (1982—1985) И ВРСТЕ К. ДЕЛА

СФРЈ

Година	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ									
	Укупно	Живота и тела	Достој. лич. и мор.	Слоб. и права чов.	Привреде	Друштва	Имовине	Приватне имовине	Безбед. јав. саоб.	Јав. реда и права С.
1982 М	2661	78 2,9	27 1,0	—	25 0,9	855 32,1	1575 59,2	4 1,8	23 0,9	24 0,9
1982 С	2383	280 6,0	90 2,1	—	82 1,9	1189 27,4	2322 63,6	209 4,8	71 1,7	87 2,0
1983 М	3029	95 3,1	20 0,7	4 0,1	45 1,5	1037 34,2	1726 57,0	44 1,5	14 0,5	44 1,4
1983 С	5456	295 5,4	86 1,6	10 0,2	125 2,3	1621 29,7	2909 53,3	212 3,9	95 1,7	100 1,8
1984 М	3086	75 2,4	31 1,6	—	33 1,1	1047 33,9	1811 58,7	52 1,7	17 0,6	48 1,6
1984 С	5739	303 5,2	101 1,7	—	105 1,8	1720 29,9	3108 54,1	184 3,2	89 1,6	146 2,5
1985 М	2773	88 2,4	22 0,8	3 0,1	37 1,3	966 34,8	1576 56,8	45 1,6	24 0,9	35 1,3
1985 С	5429	302 5,6	118 2,2	16 0,3	90 1,6	1574 29,0	2963 54,6	166 3,0	103 1,9	96 1,8

СР СРБИЈА

Година	КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ									
	Укупно	Живота и тела	Достој. лич. и мор.	Слоб. и права чов.	Привреде	Друштва	Имовине	Приватне имовине	Безбед. јав. саоб.	Јав. реда и права саоб.
1982 М	638	21 3,3	8 1,2	1 0,1	13 2,0	206 32,3	375 58,8	7 1,1	3 0,5	4 0,6
1982 С	1041	53 5,1	25 2,4	—	14 1,3	303 29,1	584 56,1	32 3,1	13 1,2	17 1,6
1983 М	552	11 2,0	11 2,0	—	5 0,9	203 36,8	309 56,0	6 1,1	3 0,5	4 0,7
1983 С	957	53 5,5	24 2,5	—	11 1,1	321 33,5	504 52,7	29 3,0	10 1,0	5 0,5
1984 М	679	23 3,4	5 0,7	—	6 0,9	276 40,6	246 36,2	10 1,5	9 1,3	4 0,6
1984 С	1066	66 6,2	21 2,0	2 0,2	5 0,5	350 32,8	669 62,8	23 2,2	20 1,9	15 1,4
1985 М	480	10 2,1	6 1,2	—	6 1,2	181 37,7	255 53,1	7 1,5	5 1,0	6 1,2
1985 С	859	41 4,8	26 3,0	1 0,1	10 1,2	270 31,4	462 53,8	20 2,3	21 2,5	8 0,9

Узраст малолетница према којима је вођен поступак у СФРЈ и врсте кривичних дела (1982—1985)

Година	Укупно	Живота и тела		Привреде		Другивне имовине		Приватне имовине		Безбедн. јавног саобраћаја		Јавног ред. да и прав. и права. саобраћаја		Слободе и права. чека		Остала кривична дела	
		број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%	број	%
1982.	млађе	228	9,3	—	—	74	32,4	136	59,5	—	—	7	3,1	—	—	2	0,9
	старије	396	17,4	3	0,7	137	34,6	192	48,5	9	2,3	23	5,8	7	1,8	8	2,0
1983.	млађе	243	8,3	1	0,4	93	38,3	133	54,7	2	0,8	2	0,8	1	0,4	3	1,2
	старије	494	31,6	4	0,8	171	34,6	242	49,0	5	1,8	23	4,7	2	0,4	16	3,2
1984.	млађе	253	10,3	2	0,4	86	34,0	145	57,3	2	0,8	5	2,0	1	0,4	3	1,2
	старије	503	22,4	2	0,4	170	33,8	233	46,3	7	1,4	40	7,9	3	0,6	26	5,2
1985.	млађе	221	5,3	—	—	88	39,8	118	53,4	—	—	4	1,8	1	0,4	5	2,3
	старије	441	28,6	4	0,9	172	39,0	190	43,0	4	0,9	18	4,1	7	1,6	18	4,1
УКУПНО	млађе	945	32,4	2	0,2	341	36,0	532	56,3	4	0,4	18	1,9	3	0,3	13	1,4
	старије	1834	98,5	13	0,7	650	35,4	857	46,7	25	1,4	104	5,7	19	1,0	68	3,7

Табела X

УЗРАСТ МАЛОЛЕТНИЦА ПРЕМА КОЈИМА ЈЕ ВОЂЕН ПОСТУПАК У СР СРБИЈИ (1982—1985) И ВРСТЕ КРИВИЧНИХ ДЕЛА

Година	Укупно	Живота и тела	Пријавед	Друштв. имовине	Приватн имовине	Јав. ред и прав. сас	Остала к. дела							
								2	4,1	15	30,6	31	63,3	1
1982	М	49	2	4,1	15	30,6	31	63,3	—	—	—	1	2,0	
	С	98	11	11,2	1	1,0	44	44,9	41	41,8	1	1,0	—	
1983	М	42	—	—	—	—	17	40,5	24	57,1	—	—	1	2,4
	С	79	6	7,6	—	—	25	31,6	39	49,4	9	11,4	—	
1984	М	64	1	1,6	—	—	27	42,2	36	56,2	—	—	—	
	С	101	3	3,0	—	—	42	41,6	47	46,5	7	6,9	2	2,0
1985	М	44	—	—	—	—	19	43,2	25	56,8	—	—	—	
	С	70	6	8,6	1	1,4	27	38,6	31	44,3	4	5,7	1	1,4
УКУПНО	М	199	8	4,0	—	—	78	39,2	116	58,3	—	—	2	1,0
	С	348	26	7,5	2	0,6	138	39,6	158	45,4	21	6,0	3	0,9

славије и Србије у наведеном периоду може се констатовати да је на територији Србије нешто већи број малолетница вршило кривична дела против живота и тела у односу на друга кривична дела. Сем тога, ако се упореди структура криминалитета малолетница са структуром криминалитета малолетника (табеле VIII и IX) запажа се знатно мањи број врста кривичних дела која малолетници врше. На пример, у СР Србији то су само кривична дела против привреде, јавног реда и правног саобраћаја и слобода и права човека.

На подручју Окружних и Општинских судова Ниш, Лесковац, Врање у периоду 1981—1985. највише је извршено кривичних дела против друштвене и приватне имовине — укупно 101 (Табела VI). Посматрано према врстама кривичних дела извршено је 74 крађе, 18 ситних крађа, 7 тежких крађа, 1 покушај крађе, 1 одузимање моторног возила, 1 угрожавање јавног саобраћаја, 1 омогућавање узимања опојних дрога, 1 покушај убиства, 1 подстрекивање на убиство детета при порођају, 1 убиство. Извори података о кривичним делима малолетница добијени су из уписника и судских досијеа о малолетницама које су извршиле кривична дела и против којих је започео кривични поступак пред већем за малолетнике, без обзира да ли је према малолетници примењена кривична санкција или је поступак окончан на други начин.

Према томе, може се закључити да је криминалитет малолетница углавном имовински криминалитет и да друга кривична дела малолетнице врше у веома малом броју.

2. Узраст малолетница у време извршења кривичних дела

Досадашња истраживања дистрибуције криминалитета по старосним групама показују да у вршењу кривичних дела највише учествују млађа лица и да се обим криминалитета смањује са старошћу. Када се посматра криминалитет малолетника може се закључити да у вршењу кривичних дела учествују и млађи и старији малолетници оба пола. Међутим, учешће млађих и старијих малолетника у укупном криминалитету на територији СФРЈ и СР Србије без покрајина није исто. Из прикупљених података (табеле VII, VIII, IX) можемо видети да старији малолетници и малолетнице више учествују у вршењу кривичних дела него млађи малолетници и малолетнице и то како у укупном криминалитету за четворогодишњи период, тако и по појединим годинама и код појединих група кривичних дела. Сем тога, запажа се да су млађи малолетници претежно оријентисани на вршење имовинских кривичних дела и да мање учествују у вршењу кривичних дела против живота и тела од старијих малолетника. Ова разлика је још више изражена код малолетница. Тако, на пример, у СР Србији у периоду 1982—1985. само осам млађих малолетница је извршило кривична дела против живота и тела а против имовине 194.

Међутим, када се ови подаци упореде са подацима добијеним из Општинских и Окружних судова Ниш, Лесковац, Врање за период 1980—1985., примећује се одређена разлика. На територији наведених судова у посматраном периоду нешто веће учешће у врше-

њу кривичних дела имају млађе малолетнице (39:31) то првенствено због већег учешћа у имовинском криминалитету.

Табела XI

Узраст малолетница према којима је вођен поступак пред већем за малолетнике Општинских и Окружних судова Ниш, Лесковац, Врање (1981—1985) и врсте кривичних дела

Узраст	Врста кривичног дела											УКУПНО
	Крађа	Ситно дело крађе	Тешка крађа	Покуш. крађе	Одуз. мотор. возила	Подстр. на убиц. детета при порођају	Угрож. јав ног саобра	Убиство и покушај убиства	Лака тел. повреда	Омог. узим опој. дрога		
14—16	24	9	1	1	1	—	1	1	1	—	—	39
16—18	21	3	5	—	—	—	1	—	—	—	1	31

Из табеле се види да млађе малолетнице више од старијих врше кривична дела крађе и ситне крађе, док старије малолетнице више врше кривична дела тешке крађе. Млађе малолетнице представљају већу друштвену опасност због тога што врше већи број кривичних дела у стицају — од 39 млађих малолетница једанаест је извршило два или више кривичних дела у стицају или продужених кривичних дела. Сем тога, подаци о ранијем девијантном понашању малолетница у узорку од 70 малолетних преступница, показују да малолетнице врло рано (13, 14, 15 година) почињу са девијантним понашањем, односно са скитњом, бекством од куће и из школе, проституцијом, као и то да се један број кривичних дела која изврше у детињству и млађем малолетству не евидентира у време када кривична дела врше, већ касније када у старијем малолетству наставе са вршењем кривичних дела. Према томе, иако је у укупном криминалитету мање учешће млађих малолетница у вршењу кривичних дела, потенцијалну опасност представља чињеница да је код њих заступљено девијантно понашање које често води у деликвентну активност.

3. Средства, начини, место и време извршења кривичних дела

Средства и начини извршења кривичних дела од стране малолетних лица зависе од низа егзогених и ендогених фактора, као што су врста извршеног кривичног дела, околности под којима се кривично дело врши, места и времена извршења, односа извршиоца са жртвом, објекта извршења, али и од особина личности извршиоца.

Према неким истраживањима малолетничке деликвенције у погледу начина и средстава извршења код малолетних лица запажене су извесне специфичности:

— у већини случајева малолетници врше кривична дела у групи;

— при вршењу кривичних дела, посебно провалних крађа, наносе низ непотребних штета на лицу места;

— млађи малолетници најчешће краду прехранбене производе, посебно слаткише и алкохолна пића а старији малолетници показују већи интерес за прехранбену робу;

— малолетници врше кривична дела углавном дању или у први сумрак а малолетници који су побегли из установе или родитељског дома врше кривична дела углавном ноћу;

— малолетни деликвенти скоро увек врше претходни избор објекта где ће извршити провалну крађу или у оквиру претходних припрема посећују лице места;

— млађи малолетни деликвенти већином не користе алат за провалне крађе или користе затечене предмете за провалу, а старији малолетници већином носе провалнички алат;

— малолетници сакривају украдену робу у већини случајева близу њиховог места становања или простора за игру и настоје да се на најбржи начин ослободе робе продајући је у бесцење;

— начин извршења кривичних дела од стране малолетника обично је примитивнији у односу на начин извршења одраслих лица, без довољно припрема и ретко уз примену алата;

— малолетници често понављају кривична дела на истом месту и на исти начин.¹⁵⁾

Анализа начина и средстава извршења кривичних дела у узорку од 70 малолетних преступница према којима је вођен кривични поступак пред већем за малолетнике Окружних и Општинских судова у Нишу, Лесковцу и Врању, показује да су малолетнице приликом извршења кривичних дела одлучне и решене да кривично дело изврше на унапред утврђен и планиран начин. То се види по малом броју покушаја извршења — само једна малолетница је покушала да изврши кривично дело крађе и једно убиство. Сем тога, малолетнице су дрске и безобзирне, не плаше се да ће бити откривене на лицу места, пажљиво посматрају и користе непажњу оштећених.

Приликом извршења кривичних дела крађе и ситне крађе из робних кућа, самоуслуга, продавница у 23 случаја малолетнице су одузимале разне предмете и робу (одећу, прехранбене и козметичке производе) на тај начин што су је стављале у своје торбе, пластичне кесе, сакривале испод јакни или облачиле испод своје одеће. Ако их нико не заустави и не примети, одлазиле би на друге штандове или по сратове у робним кућама и користећи заузетост продаваца, одузимале разну робу и предмете. У неколико случајева малолетнице су ова кривична дела вршиле у саучесништву, при чему је једна од њих одузимала ствари а друга „чувала стражу“. После одузимања, полазиле би према излазу и, уколико их неко не заустави, после неколико дана поново би се враћале у исту робну кућу или продав-

15) Др Живојин Алексић: Методика откривања кривичних дела малолетника, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 1972.

ницу и настављале са вршењем кривичних дела. Одузету робу су продавале или користиле за своје потребе.

Другачији начин извршења крађа се код крађа и ситних крађа од оштећених лица на пијаци, вашарима или улици. У тим случајевима, ако учествују две малолетнице у вршењу кривичног дела, једна скреће пажњу на себе а друга из џепа оштећеног или ташне одузима новчаник. Приликом извршења кривичног дела на овај начин нарочито долази до изражаја дрскост и безобзирност. Једна малолетница је на улици испред продавнице одузела кишобран од оштећене док је ова куповала сладолед; друга је из трафике на улици љубила и грлила оштећеног, који је пре тога платио пиће у кафани, и из џепа му одузела новчаник; трећа је седела у кафани са оштећеним док се није напио, затим га је извела из кафане и одузела му новчаник.

Из станова и кућа малолетнице су одузимале најчешће предмете од злата (наруквице, прстење, ланчиће са привеском), сатове и новац на тај начин што су користиле познанство и успостављен однос поверења са жртвом или су радиле као кућне помоћнице. Петнаест малолетница је на овај начин извршило кривично дело крађе. Одузете предмете су продавале а новац користиле за куповину потребне робе или су новац трошиле са друштвом по кафанама. У три случаја малолетнице су биле у даљем сродству са жртвом а одузети новац користиле две за набавку гардеробе а једна за плаћање преноћишта у хотелу. Три малолетнице су извршиле кривично дело крађе у школи: једна малолетница је из ходника у школи одузела женске чизмице, друга је из џепа панталона наставника физичког васпитања, који је био у дворишту на часу, одузела новац; трећа је из џепа сакоа своје другарице са којом је била у школи на пракси, одузела из новчаника новац колико јој је било потребно и новчаник вратила у џеп. Шест малолетница је извршило кривично дело крађе на тај начин што су у вечерњим часовима улазиле у туђа дворишта и са жица за сушење веша одузимале веш и одећу и носиле кућама. У једном случају малолетница је из баште кафане одузела пластичну столицу из жеље за доказивањем, самопотврђивањем.

Кривична дела тешке крађе малолетнице су вршиле обијањем користећи камење, гвоздене цеви, кљешта и сл. Ова кривична дела ретко су вршиле саме, већ у саучесништву са децом или пунолетним лицима. Једна малолетница је ушла у туђи стан са млађим братом тако што је ексером извученим из прозора разбила стакло на прозору и провукла се кроз тако начињен отвор. Тешку крађу проваљивањем једна малолетница је извршила на тај начин што је испод отирача узела кључ који су власници оставили, откључала врата, ушла у стан, одузела новац из регала, закључала стан и кључ вратила испод отирача. Према томе, малолетнице ретко имају унапред припремљен „алат“ за обијање и проваљивање, већ користе предмете који се нађу у близини и који су им доступни.

Кривично дело убиства једног лица и покушај убиства другог лица извршила је једна малолетница у истраживаном узорку. Петнаестогодишња малолетница је знала да рукује пиштољем свог оца и одлучила је да лиши живота младића због лажног обећања

да ће са њом да закључи брак. У вечерњим часовима отишла је у његову кућу и испалила седам хитаца на младића и његовог оца. Младића је погодила једним хицем и нанела му тешке телесне повреде а оца са три хица и лишила га живота.

Место и време извршења кривичних дела. Истраживање малолетничке деликвенције на територији Београда показало је да малолетници обично почињу деликте ситним крађама, и то већином у родитељској кући, код блиских сродника или позника, а тек после ван овог круга, али у већини случајева у месту становања, а на почетку каријере и у близини места сакупљања. Истраживање у Мађарској је показало да 73,8% кривичних дела малолетници изврше у месту становања, а свега 18,1% за време скитничења¹⁶. Слични су резултати и нашег истраживања — од 70 малолетница обухваћених истраживањем, 44 малолетнице су извршиле кривична дела у пребивалишту а 26 ван пребивалишта. Ван пребивалишта малолетнице су вршиле кривична дела: ситно дело крађе, крађе, и тешке крађе, али ни ова кривична дела нису извршена далеко од пребивалишта, већ у околним местима. У највећем броју случајева малолетнице су из мањих места — села у којима су становале долазиле у град и вршиле кривична дела. Ближе одређивање места извршења кривичних дела показује да је највећи број малолетница — 24, извршило кривична дела у становима или приватним кућама, а нешто мањи број малолетница — 22, извршило је кривична дела у робним кућама, продавницама, самоуслугама.

<i>Место извршења кривичних дела</i>	<i>Број малолетница</i>
стан (кућа)	24
робна кућа	22
продавница, самоуслуга	6
двориште	3
улица	3
пијаца	3
школа	3
више објеката (пијаца, кућа, улица, злат. радња)	3
паркинг	2
железничка станица	2
луна парк	1
тераса кафане	1
укупно	70

Време извршења кривичних дела је различито, али је карактеристично да је највећи број кривичних дела извршен дању. То је разумљиво, јер су малолетнице углавном одузимале робу и предмете из трговачких објеката у радно време у току дана и из станова користећи одсуство оштећених или посећујући оштећене у становима. Само неколико малолетница је извршило кривично дело тешке крађе по мраку и кривично дело крађе веша у дворишту у први сумрак.

¹⁶) Др Живојин Алексић, оп. цит. с. 88.

Стицај кривичних дела. Малолетна лица често врше већи број кривичних дела у стицају. У изабраним индустријским насељима у Југославији у периоду 1958—1962. скоро једна трећина малолетника (32,5%) била је оптужена за два или више кривичних дела у стицају. У стицају је највише извршено имовинских кривичних дела (36%) а најмање кривичних дела против живота и тела (7,5%).¹⁷

Број малолетница које су извршиле кривична дела у стицају није велики у односу на укупан број малолетница обухваћених нашим истраживањем, али је велики број кривичних дела у стицају. Петнаест малолетница је извршило два или више кривичних дела у стицају а две продужено кривично дело крађе, тако да је укупан број кривичних дела у стицају и продужених кривичних дела 54. Према томе, 53 малолетнице су извршиле по једно кривично дело а 17 малолетница 54 кривична дела. У стицају су малолетнице вршиле највише кривична дела крађе, ситно дело крађе и тешке крађе.

Криминалитет малолетника се у феноменолошком погледу разликује од криминалитета одраслих лица и по томе што малолетници чешће од одраслих лица врше кривична дела у *саучесништву*, у мањим или већим групама. Организовано вршење кривичних дела код малолетника настаје због наглашене потребе младих за удруживањем и интензивном социјалном комуникацијом. Групе у које се малолетници удружују најчешће су *неформалне*, без посебне организације, стварају се ради извршења једног или неколико кривичних дела, а затим престају да постоје. Сем тога, малолетници често врше нека кривична дела сами, а нека у саучесништву са вршњацима, децом или пунолетним лицима. Уколико се у оквиру групе јави чвршће повезивање и хомогеност чланова а група не буде откривена, може да прерасте у банду, ганг са посебним субкултуром. Овако структуриране групе малолетника представљају посебну друштвену опасност.

Малолетнице у оквиру истраживаног узорка вршиле су кривична дела у већини случајева саме — 36, нешто мањи број малолетница — 34, извршиле су кривична дела у саучесништву са другим лицима. Као саизвршиоци појављивале су се најчешће две малолетнице, ретко је група била састављена од више чланова. Саучесници малолетница су деца, малолетна или пунолетна лица мушког и женског пола. Шест малолетница је за саучеснике имало лица у ближем или даљем сродству (брат, сестра, мајка, заова). У једном случају малолетница је била помагач пунолетном лицу у извршењу кривичног дела крађе а у једном подстрекач пунолетном лицу — мајци приликом извршења кривичног дела убиства детета при порођају. Саучесништво се јавља најчешће приликом извршења ситног дела крађе, крађе и тешке крађе и ретко се тада изврши само једно кривично дело. Међутим, удруживање у малолетничке банде, као посебан вид групног преступничког понашања малолетница, није запажено у испитиваној групи малолет-

17) Др А. Тодоровић, оп. цит. с. 36, 37.

ница. И друга истраживања су показала да је релативно мали удео девојчица у делинквентним групама, али да постоје гангови девојчица оријентисани на крађе у великим магазинима.¹⁸

Рецидивизам малолетника привлачи посебну пажњу теорије и емпиријских истраживања пре свега због своје велике друштвене опасности. Постоје различите дефиниције рецидивизма, али се углавном разликује кривичноправно, криминолошко и пенолошко одређивање појма рецидивизма (поврата, повратништва). С обзиром на ограниченост кривичног и пенолошког дефинисања рецидивизма у области малолетничког криминалитета, потребно је проширити ове појмове, тако да кривичноправни појам рецидивизма малолетника обухвати свако поновно вршење кривичних дела од стране малолетника за које је донета правоснажна судска одлука којом је изречена нека од кривичних санкција предвиђена за малолетнике. Пенолошки поврат код малолетника односи се на поновну примену неке од институционалних кривичних санкција према малолетницима¹⁹ и он се, због кратког периода малолетства и специфичности у погледу трајања ових санкција, практично само изузетно појављује. Иако је рецидивизам у криминолошком смислу — свако поновно вршење кривичних дела без обзира на раније донету правоснажну судску одлуку којом је изречена кривична санкција, више изражена код малолетника, са сигурношћу је могуће изучавати само поврат у кривичноправном смислу. Ово стога што је врло тешко путем емпиријског истраживања тачно утврдити и евидентирати свако кривично дело које малолетник изврши пре него што против њега буде поднета кривична пријава и донета судска одлука.

Према статистичким подацима у периоду 1960—1979. у Југославији су повратници учествовали у укупном броју „осуђених“ малолетника у појединим годинама између 5 и 9,3%. Рецидивизам малолетника схваћен у смислу поновне „осуде“ био је у сталном порасту до 1972. а од тада бележи пад, односно стагнацију. Код женске омладине повратништво је врло ретко — 1965. г. било је само 8. малолетница-рецидивиста²⁰. Од 1960—1968. у Београду био

18) Истраживачки Центар у Вокресону на основу резултата неколико анкета дошли су до закључка да девојчица у групама има од 4,5%—6,2% и да већина припада типу девојчица — објеката, тј. служе као сексуално средство, али и да имају друге улоге: иду у биоскоп са члановима банде, привлаче девојчице у банду, учествују у забавама чланова банде и сл. У истраживањима Chazala није запажена ниједна банда жена, док је Cavan поделио банде на „гангове“ које чине малолетници мушког пола и „клике“ које чине малолетне особе женског пола. И у истраживањима Thrachera ретке су банде малолетница. Од 1.313 банди у Чикагу само је 5—6 чистих банди девојка, од којих је неколико било организовано за праву криминалну активност. Цит. према А. Тодоровићу: Социологија малолетничке банде, Раднички универзитет „Радивоје Бирпанов“, Нови Сад, 1973., с. 78—79; Göppinger Hans: Kriminologie — eine Einführung, CH Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1971., с. 378.

19) Цотич Душан: Криминалитет малолетника са посебним освртом на рецидивизам, Југословенска ревија за криминологију и кривично право, Београд, бр. 2/67.

20) Др Ж. Јашовић, оп. цит., с. 140—141.

је већи број повратника — старијих малолетника него млађих малолетника и деце.²¹

У узорку 70 малолетница обухваћених нашим истраживањем само четири малолетнице су повратнице у кривично-правном смислу. Оне су вршиле кривична дела крађе и ситна дела крађе, биле су им изречене васпитне мере (укор, појачани надзор органа старатељства, упућивање у васпитно поправни дом) и после изрицања ових мера наставиле су са вршењем кривичних дела. Иако рецидивизам није испољен код већег броја малолетница, у једанаест случајева евидентирано је њихово асоцијално понашање (бекство од школе и куће, скитња, просјачење, проституција) и вршење кривичних дела (крађе новца од родитеља и ближе родбине) за која нису биле поднете кривичне пријаве. Према томе, рецидивизам у кривичноправном смислу није код малолетница достигао велики степен испољавања.

21) Др Ж. Алексић, оп. цит., с. 107.

Dr VIDOJE MILADINOVIC
professeur agrégé
Dr SLOBODANKA KONSTATINOVIC-VILIC
maître de conférence
Dr VOJISLAV ĐURIC
maître de conférence

CARACTERISTIQUES PHENOMENOLOGIQUES DE LA CRIMINALITE DES MINEURES

Résumé

L'étude des caractéristiques phénoménologiques de la criminalité des mineures comprend l'examen de l'ampleur de la dynamique, des moyens, de la manière, du temps et du lieu de l'exécution des actes criminels, du concours d'infraction, de la complicité et de la récidive. Le volume de la criminalité des mineures observé d'après les données statistiques sur le nombre des déclarations criminelles, des demandes pour l'introduction de la procédure préparatoire et des propositions pour la prononciation des sanctions criminelles sur le territoire de RSFY, RS de la Serbie, des Cours Supérieures et Communales de Niš, de Leskovac et de Vranje, au cours de la période de 1981—1985, était en général sur le même niveau.

On a surtout observé la disproportion entre les déclarations criminelles et les sanctions criminelles énoncées aux mineures, ce que devrait être écartée par une plus grande coordination de la politique de répression de la criminalité des mineures entre les organes de la persécution, les accusateurs publics et les tribunaux. Les actes criminels exécutés sont de telle structure que la criminalité de propriété des mineures est en majorité, tandis les autres formes de la criminalité apparaissent dans le nombre tout petit. Dans la plupart des cas les mineures exécutent des actes criminels à l'âge de la minorité plus âgée, dans leur domicile et manifestant, lors de l'acte criminel, l'arrogance, l'importunité et la résolution mais rarement elles apparaissent comme récidivistes dans le sens criminojuridique et pénologique. Elles exécutent un grand nombre d'actes criminels en concours et en complicité avec les groupes plus petits mais sans une organisation ferme.